

ХРОНІКА

українсько-руського

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

←→ 1902, май-серпень. →

Зміст: Засідання Виділу. — Засідання секцій. (А. Крижановський і М. Грушевський — Ієнеальотія князів Бибельських. Др. І. Франко — Ковак Плахта. М. Грушевський — Два селянські контракти з початку XVI в. М. Грушевський — М. Лазаревський, некролог. С. Томашівський — Польсько-руські відносини в XVIII ст. у новім представленю. Др. І. Франко — З історії Галичини 1848—60 рр. Ф. Колесса — Про автентичність Анабави Ксенофонта. М. Цавлик — Доповненя до повного видання творів О. Федьковича. Др. В. Левицький — Метова геометрия в геометричній оптиці). — Засідання комісій. — Участь Товариства в обході присвяченим пам'яті Фр. Ржегоржа. — Справоздане з етнографічної експедиції. — Товариства й інституції, що далі приступили до обміну виданнями з Товариством. — Нові видання Товариства.

Засідання Виділу Товариства.

XV засідання дня 8 мая.

1) Постановлено записувати у протоколі всі внесеня, ухвалені на засіданнях Виділу, а з внесеня, що перепали, тільки ті, яких записаня зажадає внескодавець. 2) Поручено д. Г. Гарматієви порозуміти ся з вступником голови товариства „Академічна Громада“, якої розвязаня не приймили власти до відомости, що до передачі йому майна „Академічної Громади“, відданого Науковому Товариству ім. Шевченка на підставі ухвали останніх загальних зборів. 3) Вислухано справозданя дра І. Копача і дра О. Колесса з нарад анкети, скликаної за ініціативою Наукового ТОВА-

риства у справі науки українсько-руської мови в польських гімназіях і ухвалено: а) Виділ застерігаючись що до властивого круга прав українсько-руської мови приймає постуляти анкети до відомости. б) Упрощено дра І. Копача, щоби зладив на основі тих постулятів меморіал до міністерства осьвіти і до краєвої ради шкільної. 4) Принято одного нового члена. 5) Принято до відомости подяку „Историческо-филологического Общества“ в Харкові за привіт, висланий йому з нагоди ювілею, та Публичної Бібліотеки в Петербурзі за вислані книжки. 6) Признано дру І. Франкови 100 кор. підмоги на подорож до Відня в наукових цілях.

XVI засіданє дня 15 мая.

1) Підвиснено платню секретареві Товариства від першого червня 1902 р. 2) Признано д. М. Новаковському 120 кор. задатку на наукові праці. 3) Ухвалено за ноти, надруковані в V т. „Матеріялів до укр.-руської етнольоґії“ заплатити 10 кор. ремунерації більше від аркуша, як за тексти. 4) Др. О. Колесса а) поставив внесене, щоби при мат.-прир.-лікарській секції утворено технічну комісію; б) повідомив, що слухачі львівської політехніки піднімають ся робити пляни давніх руських церков, і висловив бажанвє, щоби на руки предсідателя „Основи“, д. Гальки, виплачено 100 кор. на копіованє плянів старинних наших церков, знятих архітектами Мокловским і Захарієвичом. Першу справу відіслано до мат.-прир.-лікарської, другу до історично-філософічної секції, для засягнення їх опінії, а на зникну плянів уділено жадану суму. 5) Вислухано меморіал, предложений дром І. Копачем, у справі науки укр.-руської мови в польських середних школах і постановлено вислати його міністерству осьвіти і краєвій раді шкільній. 6) Ухвалено письмо о. Т. Тимінського з Хлєвищ у справі Федьковича передати для полагадження фільольоґічній секції. 7) Вислухано предложений проф. М. Грушевським проект-регуляміну історичного фонду, який мав би повстати в гроший, належних проф. М. Грушевському титулом ремунерацій за праці. Регулямін передано д. К. Паньківському для зреферования його на найблизшій засіданю.

XVII засіданє дня 7 червня.

1) Принято до відомости, що меморіали до міністерства і краєвої ради шкільної в справі науки укр. руської мови в поль-

ських середніх школах уже вислано. 2) Признано д. С. Гуменюкови, студентові філософії у Відні, 60 кор. підмоги. 3) Постановлено виплачувати пильні рахунки до висоти 100 кор. за підписом голови і відповідного референта без окремої ухвали Виділу, але опісля подавати виплати до відомости Виділови. 4) Принято до відомости, що історично-філософічна секція прихильно прийняла проєкт знимання плянів давніх церков слухачами політехніки, але висловивши бажання, щоб дотичні особи присвоїли собі потрібні відомости з історії руського будівництва. 5) Підвищено платню управительки книгарні з днем першого червня. 6) Постановлено в засаді будувати канал у вакації і поручено каменичній комісії віднести ся до фірми, що робила водопроводи, аби предложила кошторис окремо на канали, а окремо на мошенє подвіря. 7) Признано референтові друкарні титулом ремуерації один покій на мешканє. 8) Признано секретарєви Товариства одномісячну відпустку на етнографічну поїздку.

XVIII засіданє дня 25 червня.

1) Принято до відомости, що петиції до сойму в справі субвенції на наукові виданя вислано. 2) Принято оферту кольпортера Вуйціка на продаж книжок, виданих накладом Товариства. 3) Д. К. Паньківський зреферував свої замітки до проєкту історичного фонду предложеного М. Грушевським; проф. Грушевський заявив, що супроти них бере свій проєкт назад і застановить ся над иньшим ужитєм признаних йому ремуерацій. На його бажаннє постановлено ремуерації належні проф. М. Грушевському вложити до щадниці Видавничої Спілки, відписуючи рівночасно її друкарняний довг. 4) На час неприсутности секретаря, В. Гнатюка, покликано на виділового заступника д. С. Сидоряка. 5) Ухвалено вислати від етнографічної комісії привітнє письмо на відкрите памяткової таблиці Франтішка Ржегоржа у Стежерах. 6) Признано бібліотекарєви д. М. Павликови двомісячну відпустку від першого липня до першого верєся.

XIX засіданє дня 10 липня,

1) Признано д. В. Будзиновському 100, евентуально 300 кор. задатку на наукову працю, назначену для „Часописи правничої і економічної“. 2) Справу переведєня каналізації поручено тим членам Виділу, що полишають ся у Львові черєз вакації. 3) Тим

самим членам поручено теж полагоджуване пильнійших справ Товариства. 4) Принято до відомости резигнацію д. С. Сидоряка в члена Виділу по причині його перенесення до Тернополя і покликано на виділового на його місце д. Ю. Мудрака.

XX засіданє дня 30 серпня.

1) Постановлено переняти на випадок розв'язання товариства „Руський Народний Дім у Раві Руській“ управу стипендійного і иньших фондів по мысли статута тогож Товариства. 2) Принято до відомости, що 12 серпня відбуло ся засіданє членів Виділу, які були у Львові, у справі каналізації і що на ньому порішено віддати роботи тій самій фірмі, що заводила водопроводи. 3) Постановлено зголосити концесію книгарні Товариства у треміюм книгарів.

Засідання секцій і комісій Товариства.

Спільні засідання секцій.

III засідання дня 12 липня.

1) На порядку була справа участі членів Товариства в археологічній з'їзді у Харкові. Ще 20 цвітня обговорювано сю справу на спільнім засіданю і вислано опісля до Археологічного Товариства в Москві письмо з відповідю на його запит, чи вольнуть члени Товариства участь у сьогорічній з'їзді. Відповідь звучала, що члени Товариства не відтягнуть ся від участі, коли дістануть завчасу запросини на з'їзд і будуть мати певність, що зможуть читати свої реферати по українськи. На се письмо не дістало Наукове Товариство ніякої відповіді, ні запросин, ані для себе, ані для поодиноких своїх членів. Натомість три члени Товариства, з названих, *exempli gratia* в згаданій відповіді, як евенгуальні референти, дістали тільки програми з'їзда. Супроти того ті члени рішили відтягнути ся від участі у Харківськїм з'їзді і повідомити про се предсідательку з'їзда, графиню Уварову. Згадати належить, що в відповідь на се гр. Уварова зазначила, що українська мова на з'їзді буде допущена і що Товариству вислано запросини. Але таких запросин Товариство не дістало, ані інші члени. 2) Др. О. Колесса подав до відомости предложений д. Кулішовою проєкт збірного видання творів П. Куліша в Товаристві.

Засідання історично-філософичної секції.

VII засідання дня 19 мая.

1) Проф. М. Грушевський предложив надіслану о. А. Крижановським збірку арциб. Прохніцкокого про рід Бибельських, з своїми замітками і вступом. Ухвалено друкувати в „Записках“. 2) Ухва-

лено видрукувати у XXII т. „Історичної Бібліотеки“ розвідки про селянство XVI—XVIII в. В. Буданова і М. Лазаревського. 3) Полагоджено прихильно проєкт слухачів техніки що до знимання плянів давніх руських церков (диви ст. 3, XVII зас. 4).

Зміст реферата проф. М. Грушевського: Єромонах Ар. Крижановський в бібліотеці Крехівського монастиря віднайшов рукописну збірку п. т.: *Chotconum ducum de Bybel privilegiorum confirmatio, bona stabilia, eorundem divisio, nomina et scriptura*, владжену арцибіскупом львівським Яном Прохніцким (recte Порохницьким) 1624 р. Референт, простудіювавши її, переконав ся, що відомости, подані Прохніцким про свій рід і посвоячені з ним переважно хибні, або недокладні, але як історичне credo одного з спольщених Русинів галицьких давнійшої дати, має досить значний культурно-історичний інтерес, тому пропонує видрукувати важніші витяги зі збірки, в своєю передмовою, де подано її аналізу й спростовано помилки.

VIII засіданє дня 3 червня.

1) Др. І. Франко предложив свою працю п. н. „Козак Плахта“. 2) Проф. М. Грушевський предложив реферат п. н. „Два селянські контракти з початку XVI в.“ Обі праці ухвалено друкувати в „Записках“.

Зміст реферата дра І. Франка: Проф. Брікнер звернув увагу референта на одну стару польську брошуру друковану в Кракові 1625 р., в якій на кінці поміщено українську пісню про уведенє дівчини козаком у степи та про її розчарованє козацьким, степовим житєм. Референт подає текст пісні в фотолітографованій подобиці і в транскрипції на нашу новочасну писовню. Референт стверджує на основі аналіз язикових прикмет, що автором руського тексту не був польський письменник, автор брошури, і доходить до думки, що пісня зложена була десь у обсязі волинсько-галицького наріччя укр. мови. Далі референт розбирає численні варіянти та фрагменти сеї пісні, заховапі доси в устах нашого народа і доходить до висновка, що текст 1625 р. найкращий і найповніший. Вступом до сеї пісні в польській брошурі служить польська вірша про козака Плахту, лісовчика, від якого автор ніби то переняв сю пісню. Референт розбирає сю віршу, вияснює її історичне тло (розрухи Лісовчиків у Малопольщі 1619—20 рр.) і висловлює догадку, що фігура козака Плахти — витвір фантазії

польського автора, та що на сю фігуру зложили ся і ремінісценції дійсних подій і обривки усної традиції і в кінці католицькі інтенції автора, який рад був, що „козаки“ Лісовчики воюють протестантів у Моравії й Угорщині, та з другого боку, з уваги на рабунки, яких вони допускали ся й на католиках, готов був уважати козака братом протестанта.

Зміст реферата проф. М. Грушевського: Референт предложив в оригіналі й транскрипції два контракти купна-продажі землі між селянами в Одрехові, з р. 1512 і 1519, переховані в церковній скарбоні тогож села і пояснив їх значінне супроти великої доси рідкості таких документів у нас.

IX засіданє дня 10 червня.

1) Проф. М. Грушевський відчитав некрольоґ М. Лазаревського. 2) Д. С. Томашівський предложив реферат п. н. „Польсько-руські відносини в XVIII ст. у новім представленю“. Оба реферати ухвалено друкувати в „Записках“. 3) Принято до відомости, що правнича комісія вибрала головою дра С. Дністряняського, заст. голови дра В. Охримовича, секретарем д. М. Новаковського. Крім того вибрано членами комісії: Івана Чернявського, секретаря суду; Володимира Загайкевича, Любомира Рожанського, Костя Бірецького, адвокатських кандидатів, усіх у Львові; секція потвердила сі вибори.

Зміст реферата проф. М. Грушевського: Автор дав загальний погляд на розвій наукової історіографії України-Руси в другій половині XIX в. і вказав у нїм місце Лазаревського; навівши важнійші дати з його життя й наукової діяльності, схарактеризував головні напрями в ній і прикмети наукової методи покійника — рішучого документалїста.

Зміст реферата С. Томашівського: Автор обговорює другий том праці кс. Заленского п. з. *Historya Jezuitów w Polsce*. Наперед подає кілька загальних заміток про сучасну історіографію минувшини Руси-України, спеціяльно польську яка стоїть під дуже сильним впливом нинїшніх політично національних течій польської суспільности. Дальше показано характеристику „наукового“ становища кс. Заленского до історії Русинів на політичнім і церковно-релігійнім поли, повного непорозуміння наукових принципів, релігійної нетолеранції, суперечности і софізмів.

Х засіданє дня 12 липня.

1) Др. І. Франко предложив реферат п. н. „З історії Галичини 1848—1860 рр.“, яку ухвалено друкувати в „Записках“. 2) Проф. М. Грушевський предложив плян XXIII т. „Історичної Бібліотеки“: ухвалено друкувати в ньому „Німецьке право в Литві і Польщі“ В. Буданова.

Зміст реферата дра І. Франка: Референт подає розбір польської книжки Бр. Лозіньського про гр. Агенора Ґолуховського зазначуючи диспропорцію між шумними заповідями автора і його слабим обробленєм річи. Книжка Лозіньського, високо піднесена польською газетярською критикою, являєть ся панеґіриком Ґолуховського і не дає повної картини ані часу, ані діяльности сього польського державного мужа, хоча для змалювання такої картини автор мав багаті та цінні архівні матеріали в руках. Референт зупиняє ся троха довше над тим, як представив Лозіньський справу знесеня панщини і справу руську 1848—1860 років і підчеркує негідну ролю Ґолуховського в тій справі.

Засіданя фільольогічної секції.

VIII засіданє дня 19 червня,

1) Після переведеної дискусії над компетенцією поодиноких секцій що до наукових розвідок і рецензій, поміщуваних у виданях Товариства, порішено, на випадок, коли-б появили ся сумніви що до такої компетенції, просити Виділ скликати спільне засіданє всіх секцій і на сїм засіданю предложити внесенє, аби друкованє таких сумнівних статей рїшало ся на спільнім засіданю тих секцій, до яких належать сї розвідки своїм змістом. 2) Д. І. Кокорудз зреферував працю д. Ф. Колесси: „Про автентичність Анабази Ксенофонта“. По довшій дискусії ухвалено передати працю для другої рецензії дрови Т. Мандибурови. 3) Д. М. Павлик предложив секції: „Доповненє до повного виданя творів О. Федьковича“. Недруковану поему з того, п. н. „Слава Ігоря“, ухвалено надрукувати додатком у II т. Федьковичевих творів. 4) Др. І. Копац предложив реферат із: „Грецько-руського словаря“, перекла-

деного д. Левкевичем із гр. нім. словаря Коха. По дискусії ухвалено звернути ся до перекладчика з просьбою, щоби поробив в ньому деякі зміни.

Зміст праці Ф. Колесси: Ся розвідка займає ся головню автентичністю Анабази. Питанє про автентичність Анабази повстало з трьох причин: 1) Здавало ся, що два місця в Анабазі (I, 2, 7, I, 7, 14) показують, що автором Анабази не був очевидець; 2) Здавало ся, що деякі місця Анабази не згоджують ся з місцями, які наводить Ксенофонт деінде (Анаб. I, 4, 2, а Hellen. III, 1, 1); 3) В Hellenica (III, 1, 2) Ксенофонт говорить про якогось Сиракузанця Темістогена як автора Анабази.

Дві перші точки роз'яснив докладно Крігер (De authentia et integritate Anabaseos Xenophontae, 1824) і доказав, що на підставі тих місць не можемо Анабази не приписувати Ксенофонтові. Отже наш автор тими точками спеціяльно не займає ся. Він обмежив ся передовсім на точку 3, бо на його гадку се питанє не роз'яснене докладно. Та точка як раз викликає між ученими різні, суперечні погляди що до часу, заміру, авторства і віродостойности Анабази. Длятого автор застановляє ся тільки над тим питанєм і хоче посередно причинити ся до правдивого оціненя Анабази і до пізнаня духа Ксенофонта.

Праця розкладає ся на 3 головні, части а разом на 9 параграфів.

В §. 1. автор поминає всі різні домисли учених, що хотіли вияснити те місце Темістогена, і обговорює тільки дві евентуальности: а) або Ксенофонт, пишучи се місце в Hellen., ще не написав був своєї Анабази і тому відсилає читача до якогось твору Темістогена, або б) Ксенофонт умисно затаїв своє імя. — Що до першої евентуальности, то автор твердить, що ніякого писателя Темістогена не було, бо ніхто з старинних авторів його не згадує, крім одного мало достойного віри Свіда з XI в., що опирає ся власне на сім місці Гелленік. — Дальше автор збиває твердженє, неначеб Ксенофонт відкликавав ся на твір якогось Темістогена длятого, що своєї Анабази ще тоді був не написав, збиває тим способом, що Ксенофонтова Анабаза написана без сумніву перед 371 р., а 2. часть Гелленік т. є, почавши від II, 3, 11 по р. 371., котру ту річ ясно і неоспірно виказали учені, яких імена і аргументи наводить автор. Коли отже Ксенофонт відкликає ся на Анабазу, то на свою.

Що до другої евентуальности т. є. ватаєня свого імени, то автор, опираючи ся на дослідах учених (головно Крітера), каже, що Ксеноф. ужив псевдоніму „Темістоген“ не зі скромности, але з бажаня бути більше віродостойним. Се остатнє висказав був уже Плутарх, Tzebzès і схоляєт до Свіда. Сю саму гадку Плутарха постановив собі автор ствердити і скріпити доказами зачерпненими з Анабази і иньших творів Ксенофонта, а то з прикмет тенденції і кольориту Анабази.

Хоч отже, як сказано, kwestия автентичности Анабази вже давно рішена, то автор своїм трудом надіє ся дечим причинити ся до правдивого оціненя Анабази і до пізнаня таланту і духа Ксенофонта.

В §. 2 автор доказує зі змісту самої Анабази і з писань иньших грецьких авторів (як Діодора, Ефора, Плутарха, Ісократ), що Ксеноф. укрит своє імя під псевдонім „Темістоген“ ось для чого: В цілій Анабазі Ксенофонт тенденційно виносить похвалами себе, а промовчує або й понижує заслуги иньших вождів. Щоби отже виинунити закид самохвальства і надати творови ціху віродостойности і об'єктивности, укрит себе Ксен. як автора, а висунув якогось Темістогена.

В §. 3 говорить автор про аполіогетичний характер Анабази, що мусів Ксенофонта спонукати, видати свою Анабазу під чужим іменем, аби обороні себе надати більше сили і віри. На багато місцях боронять ся Ксен. проти закиду, неначе би допустив ся зради на своїй вітчизні Атонах. На чимало місцях пише Ксенофонт, що виправив ся проти Артаксеркса, союзника Атен, з початку обманений, а відтак вже конечністю змушений.

В §. 4 доказує автор з тих многих місць Анабази, що відносять ся до життя Ксенофонта і є наче його автобіографічними записками, що Ксен. а не хто иньший є автором Анабази. Ту пішов автор за Крітером і Kühner-ом (Xenophontis de Cyri minoris expeditione libri septem, 1852). На сїм кінчить ся перша часть.

В другій части доходить д. Колесса автора Анабази з порівнаня Анабази з иньшими творами Ксенофонта, його духа, характеру, змагань і вдачі. І так в §. 5 доказує, що як автор таких творів, як *Απομνημονεύματα*, *Κυροπαδία*, *Συμπόσιον*, *Οικονομικός*, так також і автор Анабази є надто відданий службі божій, є він побожний, приносить жертви і любує ся в віщованях.

В §. 6 виказує д. Колесса, що у всіх тих творах і Анабазі є автор прихильний Лакедемонцям, отже є той сам.

В третій часті доказує наш автор походжене Анабази від Ксенофонта однаковістю малюнку особи Кира молодшого в Анабазі і інших творах Ксенофонових, відтак тожсамістю представлення тогочасних зіпсованих обичаїв у Персів і вкінці подібністю опису всього того, що відносить ся до провадження війни. І так в §. 7 доказує д. Колесса, що автором Анабази мусить бути той сам, що є автором Киропедії, Гелленік і Економік, тому що особа Кира молодшого так само намальована в Анабазі, як та сама особа в Економіках і Гелленіках, а особа Кира старшого в Киропедії. Се порівняне переведено дуже подрібно.

В §. 8 порівнює наш автор вискази автора Анабази про тогочасне паденє обичаїв у Персів з подібними висказами в Епілльоу Киропедії і доходить до заключеня, що одних і других висказів є той сам автор т. є. Ксенофонт.

Вкінці в §. 9 автор розвідки переходить і порівнює те, що написано в Анабазі і Киропедії, а що відносить ся до діл воєнних, як: описи походів і битв, промови вождів, бовві ради, оруже, воєнні вози і т. д., і доходить до висновку, що то все писав той сам автор.

Зміст реферата д. М. Павлика: Порядкуючи папери неб. М. Драгоманова, найшов референт межи ними три листи Федьковича до Др—ва, з 25/8, 2/9 1875 та 27/2 1876 р. Початок одного з них, середнього, такий: „Поселаячи вам обітцяні пісні“... і на обороті листа написана вірша Федьковича п. з. „Тримбітарь“ із зазначенєм у низу: „Склав 28/1 1875 Федькович“. Сеся вірша надрукована вже у І т. писань Федьковича, виданя нашого Товариства, на ст. 554, але без заголовка і без дати. Проти надрукованого, тут кілька відмін неважних. Із „пісень“ Федьковича, про котрі згадано в листі до Др—ва, найшов ще „Новобранчика“ — копію, з датою 1864 р., вкорочену проти надрукованого в І т. і з богатяма помилками копіста. Розглянути її докладніше, полишив він редакції виданя писань Федьковича; з паперів Др—ва, на жаль, не встиг він ще дізнати ся на-певно, відки Др—ов дістав сю копію — може бути, що таки від самого автора і то в вересни 1875 р. Але найважніше з найденого межи паперами Др—ва, се незвісна доси поема Федьковича п. з. „Слава Игоря“, — автограф. Він і віддав твір до вжитку в нашім видавництві; авто-

граф, звісно, власність Родини неб. Др ва, та референт не сумніває ся, що його віддадуть нашому Товариству на власність; за покористуване твором у нашім виданю, просив лише, дарувати по екземпляру творів Федьковича: жінці неб. Др—ва Людмилі Драгомановій у Києві та доньці Лідії Шішмановій у Софії.

Що поема Федьковича „Слава Ігора“ належить до післаних Др—ву, в другій половині 1875 р., „пісень“, про се не може бути сумніву. Зложена вона під впливом „Слова о полку Ігоря“ і названа, в листі до Др—ва, так, як називає автор „Слова“ твори свого попередника Бояна, себто: „пісня“. Федькович і намагає взагалі стати по-рівень із Бояном, або й випередити його. Він співає, про того самого Ігоря, що автор „Слова“, себто про героя з над Каяли, але показує нам його молодим, як і його пізнійшу жінку, славу Ярославну, співає власне про їх кохане (і робить се незвичайно поетично піжно). Основа пісні Федьковича зачіпає ту саму болючу справу, яка зачеплена в „Слові о полку Ігоря“, себто усобиці межі князями, а властиво одну з їх можливих причин — любов двох князят (Ігоря та Гнівоша, сина князя Олеша, від рабині) до тої самої княжни (Ярославни, доньки Олеша від жінки, княгині). Ворожня Гнівоша до Ігоря палає грізним огнем, тим грізнійшим, коли й ми, як автор поеми, мати мемо на увазі близький похід Русинів на Половців, що скінчив ся битвою Каялською. Та батьки обох закоханих, Олеш і Ярослав, що були великими приятелями, ворожими всяким усобицям, устроюють на заході свого житя, офіційальне прашанє сами з собою тай з обома князятами, і тут сам Олеш, яко своє найгорячіше бажанє, поручає Гнівошеві опіці його сестру по батькови, Ярославну, звиваючи його, аби не сьмів колотити їй будущего подружного щастя з Ігорем, — і Гнівош, звісно, покорає ся волі батька під впливом сорому від слів обох князів против усобиць межі князями, хоч би й за таку важну причину, як любов. Оба старі князі говорять довго й основно, вчисляючи хиби межі Русинами і гарні прикмети, що повинні вкрасити володарів. Увесь сей, кінцевий, уступ (найдовший з усіх у поемі, мало не половина всьї поемі — очевидно головна частина її, що кінчить ся такою „слагою“ побідою молодого Ігоря) робить незвичайно сильне вражінє. Се немов поклик обох умираючих князів до згоди перед походом на Половців, немов авторів зазив усіх Русинів-Українців до вірности русько-українськїй ідеї, до згоди проти всіх ворогів нашого народу

(автор обзиває ся в передмові до поеми, особливо терпко проти запроданства Русинів Москалеви, тай Полякам посвячує немало гірких слів, що накликають їх отямити ся, бути справедливими супроти Русинів і взагалі стати добрими Славянами). Поема визначає ся взагалі величним українським патріотизмом, і з сего погляду має для нас велике суспільно-національне значінє. Велика, на думку референта, й поетична вартість „пісні“, і перед нашими музиками стає дуже вдячна, хоч і нелегка завдача — написати до неї музику. Посвячена поема „боярину Івану Федоровичу“, батькови Володислава, звісного дідича в Галичині“.

В тій посвяті виводить Федькович рід Федоровичів від бояр і в перспективі обіцяє його потомкам, що засядуть на княжому столі Руси-України. Сей один уступ поеми зробив на мене досить прикре вражінє. Чи не найде ся яких пояснень до него у родини неб. Федоровича — може який лист, або що? *М. П.*

Засідання математично - природописно - лікарської секції.

V засідання дня 20 червня.

1) Д. П. Огоновський предложив працю дра Вол. Левицького п. н. Метова геометрия в геометричній оптиці“, яку ухвалено друкувати в „Збірнику секції. 2) Так само ухвалено друкувати працю д. І. Раковського про скарлупника „Bronislavia Radziszewskii“.

Зміст праці дра В. Левицького: Автор представляє застосовання геометрії метової в оптиці геометричній, які подав останніми часами проф. Кляйн. На основі посвоячення метового збудованя є теорія т. зв. гороптеру в оптиці фізіологічній; далі переведений доказ, що т. зв. абсолютні знаряди оптичні не дадуть ся постріти, а в кінци подана звязь між т. зв. характеристичною функцією Hamilton'a і айкональом Брунса, та подані умови, які сповняти-ме айкональ, щоби дала ся постріти т. зв. абсолютна астрономічна камера.

З а с і д а н я к о м і с и й.

Археографічна комісія.

ІІ засіданє дня 12 липня.

1) Предсідатель подав до відомости, що V т. „Жерел“ уже вийшов, як том за р. 1901, припівзившись наслідком перенесення його редактора зі Львова до Перемишля. 2) Він же повідомив комісію про стан друку III т. „Памяток“ і VII т. „Жерел“, — обидва томи вже на укінченню. 3) Вивязала ся діскусія про пильніші потреби галицької археографії й поставлено девідерат, аби хтось з членів приступив в найближшій часі до видання збірки галицьких руських документів XIV—XV в. 4) Діскутовано виданне збірки памяток полемічної літератури, приготовлюваної проф. Студинським; проф. Студипський обіцяє предложити на найближше засіданне детальний проспект збірки.

Участь Товариства в обході присвяченим пам'яті Фр. Ржегоржа.

Дня 29 червня обходили Чехи пам'ять недавно померлого етнографа Франтішка Ржегоржа в його родиннім місци, Стежерах, вмурованем памяткової таблиці у стіні дому, де жив небіщик. Повідомлена про се етнографічна комісія вислала на памятковий обхід отсе письмо :

Етнографічна комісія Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові засилає щирий привіт Комітетови, що сьвяткує велично пам'ять незабутнього етнографа і приятеля українсько-руського народа. Нехай пам'ять Франтішка Ржегоржа живе з роду в рід і в Чехії і на Галицькій Русі. Праця таких людей ніколи не загине, бо вони будують міст взаїмного зрозуміння, а зрозумінє — то перша підвалина взаїмної любови.

За етнографічну комісію :

Др. І. Франко.

В. Гнатюк.

Справозданє з етноґрафічної експедиції.

В 10 ч. „Хроніки“ (ст. 31—32) подали ми справозданє двох членів, д. В. Шухевича і д. О. Ровдольського, з їх екскурсії по краю для збирання етноґрафічних матеріялів. Тепер подаємо дальше справозданє иньших трьох членів, а справозданє д. А. Веретельника, що аж тепер робить записки, відкладаємо на пізнійше.

Д. Володимир Гнатюк їздив сього року в Бучацький повіт, де робив записки у двох селах, Пужниках і Коропці. При записуваню тримав ся він програми етноґрафічної комісії і звертав головню увагу на такі матеріяли, яких доси в нас або зовсім не записувано, або й записувано, але мало. По при те збирав він і матеріяли з тих царин, із яких були вже опубліковані в нас окремі збірки, але між тим вибирав зовсім нові річи, яких іще не оголошувано в нас друком. До остатніх належать: Легенди — числом 27, казки — 3, анекдоти — 1, новелі — 15, небилиці — 1; до перших, які вийдуть друком аж тоді, коли збереть ся відповідна збірка кожного відділу, належать: оповідання про чортів — 6; про страхів — 78; про хованців (домовиків) — 5; про блуд — 7; про опирів — 8; про вовкулаків — 1; про хориби (персоніфіковані) — 3; про висільників — 4; про топельників — 3; про мерців — 11; про душі на покуті — 2; про відьми — 14; про знахорів і чарівників — 22; про хмарників (градобурів) — 2; про інклюз — 5; про чари — 4; про закопані скарби — 1; байки (звїриний епос) — 17; усіх оповідань разом зібрав 240, що дасть несповна один звинайний том „Етноґрафічного Збірника“. Крім того записав він 35 пісень, між тим 15 колядок, які етноґрафічна комісія задумує видати окремим томом

і яких має вже більше число в себе. Надто звертав він увагу на народню медицину і народні вірування, та записав одних і других по кілька соток.

Д. Лука Гарматій, учитель в Головах, робив записки в трьох селах; Головах, Красноїлі і Ростоках, в Косівському повіті. Опирався він також на вказівках етнографічної комісії; не міг одначе вичерпати всіх рубрик при записуванню до кінця серпня, коли предкладав справоздане, і поробив записки тільки в отсих відділів, які подаємо низше, а дальші записки буде продовжувати зимою. Зібрав отже: Легенд — 39, казки — 2, новелі — 2, вірувань — 21, місцевих переказів — 7, переказів про історичні особи — 1, анекдотів — 1, оповідань про чортів — 2, небилицю — 1, забави — 1, колядок — 6, пісень — 14. Разом 97 нумерів.

Д. Осип Деревянка робив записи в Будзанові, Теробовельського повіта. Він предложив етнографічній комісії такі матеріали: Казки — 3, новелі — 1, легенди — 8, байки — 3, анекдоти — 1, оповідання про вовкулаків — 1, про опирів — 2, про відьми — 1, про хованців — 1, про страхів — 1, про мерців — 1, про чортів — 1, місцеві перекази — 2. Дальше зібрав він 58 вірувань, 5 приповідок і 9 загадок. Дальше буде продовжувати записки.

Етнографічна комісія просить усіх тих людей, що хотіли-б збирати які небудь етнографічні матеріали, щоби звертали ся до неї впрост із усякими запитами і інформаціями, які вона дуже радо подає. Зимою дуже добре збирати етнографічні матеріали, бо селяне мають багато вільного часу, особливо вечерами, які можна дуже добре використати.

Товариства і інституції,
що далі приступили до обміну виданнями з Товариством.

Manchester. The Manchester Literary & Philosophical
Society.

Софія. Ред. журн. „Нашъ Животъ“.

Софія. Ред. журн. „Общо Дѣло“.

Софія. Ред. журн. „Мисль“.

Нові видання Товариства.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка. Рік XI Кн. III. Т. XLVII. Виходять що два місяці під редакцією Михайла Грушевського. Львів, 1902. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Формат вел. 8°. Ціна 3 кор. Зміст: 1) Козак Плахта, українська народня пісня друквана в 1625 р., дра Івана Франка (з трьома фототипіями). Ст. 1—28. — 2) Угроські духовні вірші, подав Володимир Гнатюк. (Вірші в північній Угорщини. Ч. 55—98. Забави при мерці. Вірші в Бачки й Сриму, Ч. 99—127). Ст. 69—164. — 3) Памяти Олександра Лазаревського, написав Михайло Грушевський. Ст. 1—10. — 4) Miscellanea. а) Ким свідчив ся Отокар? Проба інтерпретації оповідання Галицько-волинської літописи, В. Барвінського. б) Кілька причинків до біографії Юрія Гуди (Венеліна), з нагоди столітя його уродин, подав Вол. Гнатюк. в) Шість листів пок. Ізидора Шараневича з рр. 1862—1874, подав др. І. Франко. Ст. 1—9. — 5) Наукова Хроніка: Огляд часописей за р. 1901. Часописи українсько-руські. Ст. 1—15. — 6) Бібліографія (рецензії й справозданя). С. 1—46.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка, виходять у Львові що два місяці під редакцією Михайла Грушевського. Рік XI. Кн. IV. Т. XLVIII. Львів, 1902. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 194, вел. 8°. Ціна 3 кор. Зміст: 1) Причинки до історії роду Вибельських, вібрані арцибіскупом Яном Прохніцким, подав Арістарх Крижановський, до друку приладив М. Грушевський. Ст. 1—12. — 2) Святий Климент у Корсуні, причинки до

історії староруської легенди, написав др. Іван Франко (далі). Ст. 45—144. — 3) *Miscellanea*: а) До бойківського говору, подав В. Гнатюк; б) Шість листів галицьких „старорусів“ з рр. 1853—1863, подав др. І. Франко; в) Др. Остап Терлецький, некрольоґічна замітка, написав М. Грушевський. Ст. 1—15. — 4) Наукова хроніка: Огляд часописей за р. 1901. — Часописи видавані на російській Україні. Ст. 1—25. — 5) Бібліографія (рецензії й справоздання). Ст. 1—42.

Матеріали до укр.-руської етнольоґії. Видане етнографічної комісії за редакцією. Хв. Вовка. Т. V. Гуцульщина. Написав проф. Володимир Шухевич. Трета часть. У Львові, 1902. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 256, 8°. Ціна 6 кор. Зміст: 1) Родини. Ст. 1—10. — 2) Гуцульське весілля. Ст. 11—68. — 3) Гуцульські струменти. Ст. 69—77. — 4) Гуцульські танці. Ст. 78—80. — 5) Гуцульські пісні. Ст. 81—240. 6) Смерть. Ст. 241—255.

Жерела до історії України-Руси. Видає Археографічна Комісія Наукового Товариства імени Шевченка. Том V. Матеріали до історії Галичини. Зібрав і впорядкував Стефан Томашівський. Том II. Акти з р. 1649—1651. У Львові, 1901. Накладом Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. LII+356 вел. 8°. Ціна 4 корони. Зміст: 1) Погляд на стан людности Львівської землі в половині XVII ст. Ст. I—LII. — 2) Акти. Ст. 1—306. 3) Показчик. Ст. 301 до 342. — 4) Змість. Ст. 343—354.

Збірник фільольоґічної секції Наукового Товариства імени Шевченка. Т. V. Про говор галицьких Лемків. Написав Іван Верхратський. У Львові, 1902. Накладом Товариства. З печатні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 490, 8°. Ціна 6 корон.

Хроніка укр.-руського Наук. Товариства ім. Шевченка у Львові. 1902, січень-цвітень. Вип. II. Ч. 10. З друкарні Наук. Товариства ім. Шевченка. Ст. 40, 8°. Ціна 30 сот. Зміст: Загальні Збори. — Засідання секцій. (Др. І. Франко — Причинки до історії польської суспільности на Україні. М. Грушевський — Чи маємо автентичні грамоти князя Льва? С. Томашівський — Київська козаччина 1855 р. М. Галущинський — Меморіал в обороні прав православних і дисидентів із часів 4-літнього союму. Хв. Вовк — Магдаленське майстерство на Україні. Ю. Кміт — 3 сільських від-

носин у Галичині в середині XIX в. С. Томашівський — Погляд на стан залюднення Львівської землі в половині XVII в. Др. І. Франко — Сьв. Климент у Херсоні. М. Зубрицький — Причинки до історії народного шкільництва. Др. І. Франко — Посмертні праці М. Дикарева. В. Гнатюк — Галицько-руські народні легенди. І. Верхратський — Говір галицьких Лемків. В. Гнатюк — Угроські духовні вірші. Др. В. Левицький — Матеріали до термінології математичної і фізичної. Др. М. Кос — Про очні хвороби новобранців у трилітнім періоді). — Засідання комісій. — Участь Товариства в ювілею „Историко-филолог. Общества у Харкові. — Справозданє з етнографічної експедиції. — Товариства й інституції, що дальше приступили до обміни виданнями з Товариством. — Нові виданя Товариства.

Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. Jhgg. 1902. Heft I. N. 9. Львів, 1902. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 52, вел. 8°. Ціна 1 корона. Зміст: Rechenschaftsbericht der Gesellschaft für das Jahr 1900. — Thätigkeit des Ausschusses. — Thätigkeit der Sectionen und Commissionen. — Wirkliche Mitglieder. — Mitglieder der Commissionen. — Personal der Gesellschaft. — Verzeichnis der Institutionen, welche ihre Publicationen mit der Gesellschaft im Jahre 1901 ausgetauscht haben. — Stand der Bibliothek. — Stand des Museums. — Kosten der wissenschaftlichen Publicationen. — Cassabericht.

Літературно-науковий Вістник (наукова частина).

V книжка (за май):

Михайло П. Старицький (з портретом), Івана Франка (далі буде).

Наші театральні новини. Допис із Київа, В. Мировця.

В справі народного язика, Івана Верхратського.

Хроніка і бібліографія.

VI книжка (за червень):

В справі народного язика, Ів. Верхратського.

Михайло П. Старицький, Ів. Франка (конець буде).

Теорія і практика.

Наукові листки :

IV. Звідки взяла ся нафта? Ф. К.

Хроніка і бібліографія.

VII книжка (за липень) :

На новий шлях, Педагога.

Михайло П. Старицький, Ів. Франка (конець).

Наукові листки :

V. Вулькани, Ів. Раковського.

VI. Виклади проф. Масарика в Чикаго, Ів. Франка.

VII. Столітні роковини уродин І. Лейрота, В.

Хроніка і бібліографія.

VIII книжка (за серпень) :

Дмитро Маркович. Літературна характеристика С. Волоха.

Раси Європи і їх історичні взаємини, Дра Владислава Олександровича. Переклав В. Г.

I. Арийське питання з точки погляду фільольогії і історії (далі буде).

Із славянських літератур. Огляд за рік 1901 :

I. Болгарська література в р. 1901. Перек. Остапа Луцького.

Новини нашої літератури :

I. Вік 1798—1898, Івана Франка.

II. Палій, воскреситель правобережної України. Історичне оповідання, Вільхівського.

Уряд і горілчана монополія, В. Мировця.

Хроніка і бібліографія.

В і д б и т к и :

Др. І. Франко, Козак Плахта. Українська народня пісня друкована в польській брошурі з р. 1625. (Відбитка в „Записок“ т. XLVII). Львів, 1902. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 28, 8° (з фотогр. внимком пісні). Ціна 30 сот.

Др. Володимир Левицький. Матеріяли до фізичної термінології. Часть четверта. (Відбитка зі Збірника мат.-прир.-лікар-

ської секції, т. VІІІ, кн. 2.) Львів, 1902. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 12, 8°. Ціна 15 сот.

Др. Володимир Левицкий. Материяли до математичної термінольоґії. (Відбитка зі Збірника мат.-прир.-лікарської секції, т. VІІІ, вип. 2.) Львів, 1902. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 33, 8°. Ціна 35 сот.

Ольга Кобилянська, Земля. Повість. Львів, 1902. Видане редакції Літ. Наук. Вістника. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 287. 8°. Ціна 2·40 кор.
